

ROMÀNIC MONTSENYENC AL TERRITORI SEVEDANO

Òscar Farrerons Vidal

Els actuals termes municipals de Seva, el Brull i Tona a l'edat mitjana reberen el nom de territori Sevedano. El topònim feia referència al lloc *selvàtic* que era, amb formacions vegetals mediterrànies a les parts bassals, com alzinars, suredes i pinedes, i més amunt amb bosc més verdós d'alzinar muntanyenc i rouredes. Aquesta selva es va anar artificant a mesura que la població en va anar consolidant en els petits nuclis que veurem en aquesta ruta, obrint pas als camps que encara veiem. La instal·lació de petites esglésies romàniques serví per assentar aquestes poblacions. Un romànic que no té l'espectacularitat del Pirineu, però que té un lligam íntim amb el paisatge i l'entorn la seva més particular definició.

Recorregut en cotxe: 20,7 km
Recorregut a peu: 3.600 m
Municipis: Tona-Balenyà- Seva-El Brull

Castell – Camp de les Lloses

Aparcament Castell de Tona. Ascendim per la pista i arribem a l'anomenat Castell. A pesar del nom, actualment el que resta és un temple romànic que ha sofert molt el pas de la història, amb reformes gòtiques, renaixentistes i barroques. Documentada per la seva consagració l'any 889, va ser substituïda per una altra església d'arquitectura llombarda a la primera meitat del segle XI.

Torre de defensa. Caminant pel pla arribem a la torre d'uns 9 m d'alçada, cons-

Castell de Tona. Foto d'Òscar Farrerons.

truïda amb pedra i calç amb la tècnica d'encofrat, alguns historiadors creuen que podria tenir origen romà. La vista de la plana de Vic i del Montseny occidental és majestuosa, impressionant.

Hem baixat, i continuant a peu pel carrer Pau Casals arribem al jaciment Camp de les Lloses, assentament ibero-romà del segle II aC, amb el centre d'Interpretació que explica molt bé la importància d'aquest emplaçament.

Aparcament. Tornem al cotxe perquè ara anirem a Vilageliu.

Vilageliu

Des de l'aparcament hem agafat la carretera BV-5303 que surt de Tona cap a ponent. En aquest punt trobem una desviació a esquerra per un camí rural asfaltat ja indicat cap a Vilageliu.

Travessem una harmoniosa zona agrícola fins a arribar a l'ermita romànica de Sant Miquel de Vilageliu (o Vilageriu),

que presideix el paisatge tal com ho ha estat fent en els darrers mil anys. Pel costat nord discorre el torrent de Font Tordera, mentre que pel sud l'inici del Congost, de forma que el temple se situa dirigint la carena, amb els camps lliscant cap a l'oest de manera suau. Una posició privilegiada i plàcida, perfectament situada a l'entorn i a la topografia, així doncs no és d'estranyar que els romans ja coneguessin el lloc, fet plausible, ja que a la base de l'altar es descobrí un mil·liari romà (que marcava el pas de la via Ausa).

Sant Jaume de Viladrover

Tornem a conduir cap a Tona i després a Balenyà, iniciem cap a Seva, i a la dreta veiem l'entrada del carrer Sant Jaume per on girem.

El carrer de seguida es converteix en una pista planera que serpenteja pels camps fins a arribar a Sant Jaume de Viladrover. Parròquia que aglutina el nucli de població dispersa de l'oest del

*Sant Jaume de Viladrover.
Foto d'Oscar Farrerons.*

*Font de la Serra.
Foto d'Adrià Corella.*

terme municipal del Brull. Es tracta d'un territori pla, amb predomini de l'agricultura i on l'església milenària sembla posada al millor lloc per presidir els camps. Aquesta posició aglutinadora del nucli de cases disperses es manifesta a l'aplec que se celebra anualment el diumenge de Pasqua Florida des de 1932 amb gran assistència popular. Disposa de campanar de tres pisos que descansa sobre la volta a l'extrem oest de la nau. Al mur de ponent es pot veure la porta oberta al segle XVII i una finestra en forma de creu. L'absis, reconstruït a inicis segle XX amb molta tècnica i rigor estètic, presenta dents de serra i arcuacions llombardes perfectament imitades.

Desfem el camí i arribem fins a Seva. Deixem el cotxe a l'aparcament de la plaça de la Creu just al centre.

Seva

Ens endinsem pel carrer de Dalt, passant per davant de l'ajuntament.

Arribem a l'església de Santa Maria, origen del traçat medieval del poble,

ja que al segle XIV la primitiva sagrera es va fortificar i envoltar de murs. El campanar és el veritable pal de paller que ordena el centre de Seva, no sols el medieval, sinó que el modern nucli urbà es reconeix sempre lligat a la majestuosa silueta del cloquer romànic. Es tracta d'un dels més bells campanars del Montseny tot i la seva poca decoració, de sis nivells, i que s'ha conservat per disposició expressa del bisbe Veyan l'any 1786, reconeixent aquest valor singular.

Caminem per la moderna ronda de Gaudí fins al carrer Barcelona i el Serradal, que ens porta fins aquest antic grapat de cases fora del conjunt històric. Per un pas estret entre dues cases arribem al Sot de la Burra, i a tocar la font de la Clavella, sota d'un gran avet que li dóna ombra abundant i molt agraïda durant l'estiu. Un mur de pedra de cantell conté les terres superiors i per quatre grans de pedra ben posada podreu baixar fins a la deu d'aigua, que aboca el seu preuat líquid a partir d'un gruixut broc d'acer recobert de verda molsa.

Desfem el camí pels carrers Barcelona i de la Rocada i tornem a ser a la plaça de la Creu.

Reprenem el cotxe per la carretera BV-530. A peu de carretera hi ha un gran voral on moltes vegades hi trobareu cotxes aparcats. És un lloc on els garrafares s'aturen per omplir d'aigua de la font de la Serra. La característica de la deu són els tres brocs organitzats en trident que vessen l'aigua ordenadament a la petita pica, a la vegada evacua el preuat líquid a unes basses properes que donen origen a un torrentet que travessa en gran part Seva. És una font molt antiga, tal com ho demostra la data gravada en una de les pedres del frontal, 1689. La font pertany a l'antic mas Serra Bardina. Prosseguim cap al nostre darrer objectiu, el castell del Brull.

El Brull

El nucli del Brull són dues cases, la paròquia, i el Castell. Aparquem a l'ampli espai habilitat davant de la Rectoria.

Visitem la Rectoria, senzill però didàctic centre d'informació del Brull, i voregem l'església de Sant Martí, temple d'origen romànic d'absis semicircular a llevant i coberta de teula àrab a dos vessants. L'església ha sofert el pas del temps, i ha incorporat diferents estils arquitectònics, com el portal d'accés del 1588 i el campanar bastit el 1791. Malgrat això, encara conserva vestigis de l'època romànica, com l'entrada original a migdia i les arcuacions esglaonades.

Just davant tenim les restes del castell del Brull, domini dels vescomtes d'Osona-Cardona i possessió dels comtes de Barcelona. Queden poques restes d'aquest castell, sembla que tenia planta pentagonal amb cantonades amb torres de planta circular. El que visitem és l'angle nord-est de la fortificació on és visible una torre que va quedar recoberta per una construcció posteriorment quan es va reforçar la fortificació. Des d'aquí s'albira espectacular la pujada fins a Collformic, i el majestuós Matagalls al fons.

*Detall de l'absis de
Sant Martí del Brull.
Foto d'Òscar
Farrerons.*